

Jan Rymarczyk

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

PRZYGOTOWANIE DOLNEGO ŚLĄSKA DO WYKORZYSTANIA FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UNII EUROPEJSKIEJ

1. Rodzaje funduszy

Obecna polityka strukturalna Unii Europejskiej opiera się na zapisie zawartym w tytule V Traktatu o Wspólnocie Europejskiej „Spójność ekonomiczna i społeczna”. Mówi on o konieczności likwidacji dysproporcji w rozwoju regionów UE i zacofania niektórych z nich. Również w Traktacie z Maastricht dążenie do zrównoważonego rozwoju, czyli spójności gospodarczej i społecznej, uznano za podstawowe zadanie tej organizacji. Dla działań wy wpływających z tych zapisów charakterystyczne jest przyjęcie założenia, że zmniejszenie dysproporcji międzyregionalnych nie jest możliwe tylko poprzez mechanizm „nie-widzialnej ręki”, więc w związku z tym potrzebna jest interwencja organów Wspólnoty. Odzwierciedleniem tego poglądu jest stwierdzenie R. Moysa: „Z doświadczeń wynika, że swobodna gra sił ekonomicznych sama nie wystarcza do zapewnienia zrównoważonego rozwoju. W rzeczywistości nierzadko powoduje pogorszenie sytuacji biednych regionów, szczególnie w okresach kryzysowych i podczas przemian” [Moys 2000, s. 135].

Instrumentami realizacji tak rozumianej polityki spójności są przede wszystkim fundusze strukturalne. Dzielą się one na dwa rodzaje. Z pierwszych finansowane są programy przygotowywane i wdrażane w uzgodnieniu z Komisją Europejską przez poszczególne kraje. Drugie dotyczą całej Wspólnoty (tzw. inicjatywy wspólnotowe) i są opracowywane i realizowane przez Komisję Europejską w porozumieniu z krajami członkowskimi. W ich ramach realizowane są obecnie cztery programy [*Proces...* 2001, s. 82-86]:

- INTERREG – obejmujący współpracę międzynarodową, przygraniczną i międzyregionalną;

- EQUAL – którego celem jest likwidacja dyskryminacji na rynku pracy;
 - LEADER – koncentrujący się na rozwoju obszarów wiejskich;
 - URBAN – służący rewitalizacji obszarów zurbanizowanych.
- Obecnie istniejące fundusze strukturalne to:
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (*European Development Fund*), mający na celu wspomaganie rozwoju gospodarczego regionów przez finansowanie inwestycji produkcyjnych i infrastrukturalnych, wspieranie inicjatyw lokalnych oraz małych i średnich przedsiębiorstw;
 - Europejski Fundusz Socjalny (*European Social Fund*), służący głównie walce z bezrobociem poprzez rozwój zasobów ludzkich, reorientacji zawodowej, wzrostowi kwalifikacji i umiejętności; ułatwiający dostęp do rynku pracy i wyrównujący szanse zatrudnienia mężczyzn i kobiet;
 - Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej, Sekcja Orientacji (*European Agriculture Guidance and Guarantee Fund*) – środki tego funduszu wykorzystywane są na rozwój rolnictwa i leśnictwa obszarów wiejskich, ochronę środowiska naturalnego na wsi i podniesienie poziomu życia rolników;
 - Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa (*Financial Instrument for Fisheries Guidance*), koncentrujący się na zadaniach związanych z połowami, hodowlą i ochroną stanu różnych gatunków ryb.

Osiąganiu celów polityki strukturalnej służy także Fundusz Spójności (*Cohesion Fund*), uzupełniający fundusze strukturalne. Przeznaczony jest dla krajów, których PKB kształtuje się poniżej 90% średniej we Wspólnocie. Finansowane są z niego duże projekty dotyczące transeuropejskich sieci transportu oraz ochrony środowiska. Jego beneficjentami nie są regiony, jak w przypadku funduszy strukturalnych, ale kraje (grupy krajów), a środki są dzielone w jednakowej wielkości na oba wymienione cele.

Liczba celów, które powinny być osiągnięte za pomocą funduszy strukturalnych na podstawie dokumentu programowego Wspólnoty o nazwie „Agenda 2000”, ograniczona została do trzech:

1. *Cel 1* ma charakter priorytetowy – to rozwój regionów znacznie odbiegających poziomem od średniej unijnej, czyli poniżej 75%. Takie regiony mogą korzystać z pomocy wszystkich czterech funduszy strukturalnych. Oznacza to, że wszystkie regiony w Polsce objęte są tą formą pomocy.

2. *Cel 2* związany jest z pomocą transformacji społecznej i gospodarczej regionów dotkniętych kryzysem strukturalnym (finansowanie z Funduszu Regionalnego i Funduszu Socjalnego).

3. *Cel 3* dotyczy kwestii społecznych; pomocy w kształtowaniu systemów edukacyjnych, zatrudnienia; finansowany jest tylko z Funduszu Socjalnego.

Wykorzystanie środków funduszy strukturalnych oparte jest na kilku fundamentalnych zasadach, tj.:

- programowania – zobowiązującej dany kraj do ujęcia projektów, które będą wspierane finansowo w ramach długofalowej strategii rozwoju;
- koncentracji – oznaczającej, że pomoc nie może być rozproszona, lecz skoncentrowana na ściśle określonych celach w obszarach najmniej rozwiniętych;
- dodatkowości – najtrudniejszej do spełnienia, oznaczającej bowiem, że dany kraj musi wnieść własny udział (w przypadku Polski na ogół będzie on wynosił 25% kosztów projektów);
- partnerstwa – wymagającej ścisłej współpracy wszystkich partnerów włączonych do realizacji projektów, tj. Komisji Europejskiej, władz samorządowych i administracyjnych różnych szczebli, organizacji pozarządowych (nad prawidłowym przebiegiem współpracy i realizacji projektów czuwają w poszczególnych krajach tzw. komitety monitorujące);
- subsydiarności – generalnie polegającej na wykluczeniu realizacji zadań przez jednostki hierarchicznie wyższe, jeśli mogą być wykonane przez jednostki niższej usytuowane;
- kompatybilności (zgodności) – oznaczającej konieczność przestrzegania zapisów traktatowych oraz zgodności z polityką horyzontalną UE.

2. Zasady i kierunki wydatkowania środków pomocowych w Polsce

Zgodnie z zasadą programowania podstawą do udzielenia pomocy z funduszy strukturalnych i Funduszy Spójności w latach 2004-2006 w Polsce jest Narodowy Plan Rozwoju (NPR) [*Przygotowanie...* 2004, s. 1 i nast.]. Określa on podstawowe kierunki strategicznego działania w średnim okresie, w celu zapewnienia zrównoważonego wzrostu. Opierając się na NPR (projekcie NPR), w drodze negocjacji ustala się udział funduszy unijnych w finansowaniu zawartych w nim zadań. Powstały w związku z tym dokument „Podstawy wsparcia Wspólnoty – Cel 1, 2004-2006” (projekt) zawiera także opis programów operacyjnych, które będą realizowane w latach 2004-2006. Sposób zaś wydatkowania środków przeznaczonych na finansowanie zadań NPR tzw. osi rozwojowych określony został w programach operacyjnych, czyli dokumentach o kluczowym znaczeniu, zatwierdzonych przez Komisję Europejską i rząd RP.

Największe znaczenie ze względu zarówno na rozmiary przewidzianych środków pomocowych, jak i wpływ na ich wykorzystanie będzie miał dla województwa dolnośląskiego (tak jak i dla innych województw) Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Strategicznym celem tego programu jest „tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską” [*Przygotowanie...* 2004, s. 3].

Tabela I. Programy operacyjne oraz instytucje zarządzające

Program operacyjny	Instytucja zarządzająca
Wzrost konkurencyjności gospodarki	Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
Rozwój zasobów ludzkich	Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Rybołówstwo i przetwórstwo	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Transport – gospodarka morską	Ministerstwo Infrastruktury
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)	Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (we współpracy z samorządami województw)
Pomoc techniczna	Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej

Źródło: [Przygotowanie... 2004, s. 3].

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego zawiera analizę sytuacji ekonomicznej i społecznej Polski oraz jej regionów:

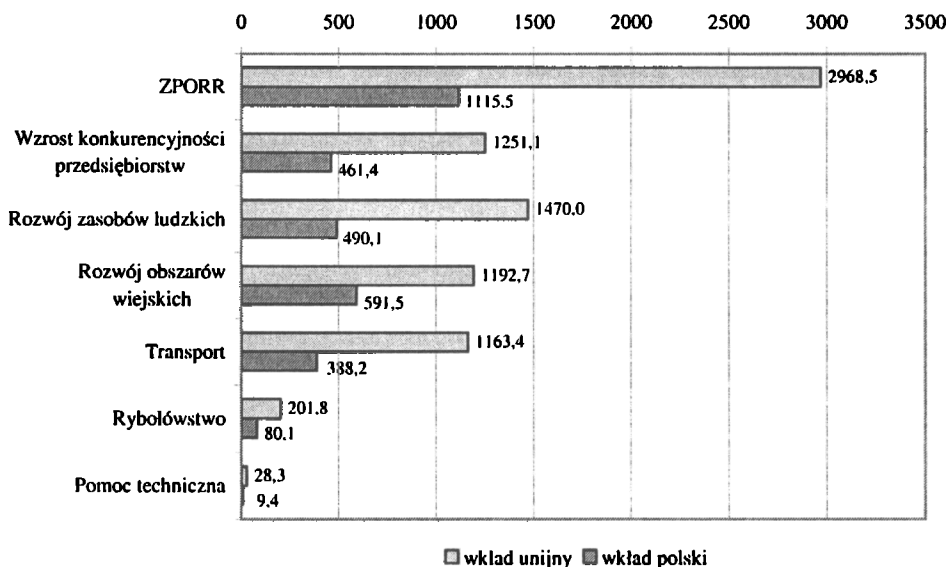
- ocenę polityki regionalnej, realizowanej w ostatnim okresie,
- strategię rozwoju regionalnego na lata 2004-2006,
- ustalenia dotyczące spójności ZPORR z krajowymi dokumentami (NPR) i regulacjami UE,
- opis priorytetów i działań na lata 2004-2006,
- plan finansowy,
- sposób wdrożenia.

3. Rozmiary pomocy

W latach 2004-2006 w ramach funduszy strukturalnych otrzymamy z UE 8275,8 mln euro, a z Funduszu Spójności 3136,2 mln euro. Po uwzględnieniu środków własnych, które w przypadku funduszy strukturalnych wyniosą 3136,2 mln euro (25%), a Funduszu Spójności 560 mln euro (15%), ogólna kwota wydatkowana na cele zawarte w Narodowym Planie Rozwoju wyniesie 15 705,3 mln euro¹. Na lata zaś 2007-2013 przewidziana jest pomoc strukturalna w wysokości ok. 70 mld euro.

Najwięcej środków unijnych, bo prawie 3 mld euro (36%), przeznaczonych zostanie do bezpośredniego wykorzystania przez województwa. Podzielone one zostały przy przyjęciu kryterium liczby mieszkańców (80% budżetu) oraz poziomu

¹ W różnych publikacjach – lub tych samych, ale z różnych okresów – występują rozbieżności w wielkości środków pomocowych, które powinniśmy otrzymać w latach 2004-2006. Podane przez autora kwoty są wynikiem jego wyliczeń na podstawie danych MGPIPS z końca marca 2004 r.

Rys. 1. Podział funduszy strukturalnych w latach 2004-2006 (w mln euro)

Źródło: MGPIPS.

Tabela 2. Podział środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego między województwa

Województwo	Wielkość środków		
	w mln euro	w %	na mieszkańca (Polska = 100)
Dolnośląskie	223,6	8,10	105,37
Kujawsko-pomorskie	142,0	5,14	94,65
Lubelskie	201,0	7,28	126,17
Lubuskie	82,5	2,99	112,75
Łódzkie	157,1	5,69	83,44
Małopolskie	185,2	6,71	80,00
Mazowieckie	299,9	10,86	82,67
Opolskie	76,8	2,78	99,33
Podkarpackie	192,0	6,96	126,17
Podlaskie	110,0	3,98	126,17
Pomorskie	159,6	5,78	101,35
Śląskie	279,8	10,14	80,99
Świętokrzyskie	133,1	4,82	141,06
Warmińsko-mazurskie	182,0	6,59	173,49
Wielkopolskie	196,0	7,10	81,52
Zachodniopomorskie	140,0	5,07	112,96
Razem bez działania I.6	2760,7	100,00	100,00

Źródło: MGPIPS.

Tabela 3. Podział środków ZPORR według propozycji MGPIPS i zarządu województwa

Wyszczególnienie	POLSKA				Udział Dolnego Śląska według współczynnika 8,1				Propozycja zarządu – wariant I				Propozycja zarządu – wariant II			
	EFRL		EFS		EFRL		EFS		EFRL		EFS		EFRL		EFS	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13				
1																
Priorytet 1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów	1 762 567 948		59,38	129 168 536	8,1	129 168 536	57,76	140 000 000	62,61							
1. Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	768 594 658		25,89	62 256 167	8,1	68 000 000	30,41	69 000 000	30,86							
2. Infrastruktura ochrony środowiska	301 044 658		10,14	24 384 617	8,1	35 000 000	15,65	34 000 000	15,20							
3. Regionalna infrastruktura społeczna	233 954 658		7,88	18 950 327	8,1	12 000 000	5,37	19 000 000	8,50							
4. Rozwój turystyki i kultury	197 884 658		6,67	16 028 657	8,1	10 000 000	4,47	12 000 000	5,37							
5. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	93 194 658		3,14	7 548 767	8,1	4 168 536	1,86	6 000 000	2,68							
6. Rozwój transportu publicznego w aglomeracjach	167 894 658		5,66	0	0,0	0	0,00	0	0,00							
Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach		438 469 535	14,77		35 516 032	8,1		35 516 032	15,88				35 516 032	15,88		
1. Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionach		97 951 589	3,30		7 934 079	8,1		7 934 079	3,55				7 934 079	3,55		
2. Wyrównywanie szans edukacyjnych przez programy stypendialne		121 711 589	4,10		9 858 639	8,1		9 858 639	4,41				9 858 639	4,41		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
3. Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa		54 421 589	1,83		4 408 149	8,1		4 408 149	1,97		4 408 149	1,97
4. Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi		74 211 589	2,50		6 011 139	8,1		6 011 139	2,69		6 011 139	2,69
5. Promocja przedsiębiorczości		45 641 589	1,54		3 696 969	8,1		3 696 969	1,65		3 696 969	1,65
6. Regionalne strategie informacyjne i transfer wiedzy		44 531 590	1,50		3 607 059	8,1		3 607 059	1,61		3 607 059	1,61
Priorityt 3. Rozwój lokalny	727 523 283		24,51	58 929 386		8,1	58 929 387		26,35	48 097 923		21,51
1. Obszary wiejskie	352 094 658		11,86	28 519 667		8,1	19 000 000		8,50	19 000 000		8,50
2. Obszary podlegające restrukturyzacji	116 884 658		3,94	9 467 657		8,1	10 929 387		4,89	11 000 000		4,92
3. Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powoj-skowe	99 554 658		3,35	8 063 927		8,1	10 000 000		4,47	4 597 923		2,06
4. Mikroprzedsiębiorstwa	56 494 658		1,90	4 576 067		8,1	9 000 000		4,02	4 500 000		2,01
5. Lokalna infrastruktura społeczna	102 494 651		3,45	8 302 067		8,1	10 000 000		4,47	9 000 000		4,02
ZPORR	2 530 001 234	438 469 535		188 097 922	35 516 032		188 097 923	35 516 032		188 097 923	35 516 032	
ZPORR razem		2 968 470 769			223 613 955			223 613 955			223 613 955	

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego. Stan na 20 stycznia 2004 r.

bezrobocia (10% budżetu). Pozostałe 10% podzielono między województwa, w których poziom PKB na jednego mieszkańca w latach 1997-1999 był niższy od 80% średniego poziomu w kraju. W wyniku tego podziału Dolny Śląsk otrzyma 223,6 mln euro.

Prawie 80% środków ZPORR postanowiono przeznaczyć na konkurencyjność regionów; uznano przy tym, że temu celowi służyć będzie rozwój infrastruktury transportowej oraz ochrony środowiska (90% z 80%). Rozwój zasobów ludzkich, czyli walka z bezrobociem, powinna partycypować w 12% środków pomocowych. Na rozwój lokalny (infrastrukturę lokalną i obszary zdegradowane) wykorzystanych zostanie ponad 9% środków.

Między Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej a Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego istnieją rozbieżne opinie dotyczące kierunków wydatkowania środków z ZPORR. Urząd Marszałkowski chce np. przeznaczyć więcej środków na wsparcie projektów dotyczących infrastruktury drogowej i ochrony środowiska oraz zrealizować więcej zadań związanych z ochroną przeciwpowodziową, wpisanych do „Programu Odra 2006” (w tym również z Funduszu Spójności).

4. Stan przygotowań

Odpowiedzialność za przygotowanie do wykorzystania pomocowych funduszy unijnych rozkłada się pomiędzy władze centralne (rząd) i terytorialne – głównie samorządowe. Za przygotowanie regulacji prawnych oraz procedur wdrażania funduszy strukturalnych na szczeblu centralnym odpowiada głównie Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej. Samorządy województw jedynie opiniują projekty ustaw [*Przygotowanie...* 2004, s. 7]. Do tej pory nie uchwalono Narodowego Planu Rozwoju² i innych podstawowych aktów niezbędnych do uruchomienia programu wykorzystania funduszy strukturalnych. Występują opóźnienia w przygotowaniu nowelizacji ustawy o finansach publicznych, mającej zasadnicze znaczenie dla finansowej strony programu. Dopiero opracowywany jest system informatyzacji, monitorowania i kontroli (SIMiK) wydatkowania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

Zadanie urzędów marszałkowskich polega przede wszystkim na udziale w przygotowaniu ZPORR i uzupełnieniu programu, wyborze zadań do realizacji w ramach ZPORR oraz monitorowaniu merytorycznej strony realizacji programu. Urzędy wojewódzkie zaś są odpowiedzialne za zawieranie umów z beneficjentami, przekazywanie im środków oraz monitorowanie przebiegu finansowania programu. Prawdopodobnie także niektóre zadania dotyczące wdrażania sektorowych programów operacyjnych (np. z Programu rozwoju zasobów ludzkich, sektorowych programów rozwoju obszarów wiejskich) zostaną przekazane do wdrożenia przez samorządy wojewódzkie.

² Stan na 8 kwietnia 2004 r.

Podstawowe znaczenie w procesie absorpcji środków będzie miała niewątpliwie działalność samorządów gminnych i powiatowych, które bezpośrednio są odpowiedzialne za prawidłowe przygotowanie odpowiedniej liczby wniosków oraz ich realizację i rozliczanie, w tym zapewnienie środków na udział własny i prefinansowanie.

Jeśli chodzi o województwo dolnośląskie, to na szczeblu samorządu podjęto niewątpliwie wiele działań mających na celu możliwie maksymalne wykorzystanie funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności³. Wielce pomocna była w tym współpraca twinningowa hiszpańskich regionów autonomicznych Madryt i Castilla y León z Dolnym Śląskiem i związany z nią pobyt ekspertów hiszpańskich we Wrocławiu.

Przeprowadzono szereg szkoleń o charakterze ogólnym i specjalistycznym, dotyczących programowania, budżetowania, monitoringu i kontroli wykorzystania funduszy dla administracji samorządowej i Urzędu Wojewódzkiego (ponad 1000 osób). Miały miejsce kilkutygodniowe wyjazdy studyjne do Hiszpanii i Belgii. W Urzędzie Marszałkowskim utworzono Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej, zajmujący się całością spraw związanych z funduszami. Nawiązano współpracę z ekspertami hiszpańskimi, włoskimi i francuskimi, którzy służą pomocą w przygotowaniu zadań do finansowania z funduszy unijnych. Zorganizowano kilka konferencji i wydano „Przewodnik po funduszach zagranicznych”, „Akty prawne funduszy europejskich na lata 2004-2006” oraz broszury i foldery.

Przygotowano propozycje projektów, których beneficjentem będzie samorząd województwa, a które dotyczą głównie inwestycji z zakresu transportu drogowego (12 projektów z dotacją 73,5 mln euro) i gospodarki wodnej (42 z dotacją 29 mln euro).

Nawiązano współpracę z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju w celu opracowania koncepcji finansowania inwestycji małych i średnich gmin województwa oraz identyfikacji zadań inwestycyjnych. W ramach tego dokonano identyfikacji takich pakietów zadań, jak:

- Pakiet Barycz, dotyczący gospodarki wodno-ściekowej na terenie Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Doliny Baryczy,
- Pakiet Karkonosze, mający na celu utworzenie karkonoskiego systemu kanalizacji sanitarnej,
- Pakiet Oława-Ślęza, obejmujący zadania związane z ochroną zlewni rzek Ślęzy i Oławy.

³ Ocena autora jest formułowana również na podstawie osobistego monitorowania działań Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego z tytułu pełnienia funkcji przewodniczącego Komisji Polityki Regionalnego i Gospodarki Sejmiku Dolnośląskiego.

Tabela 4. Zadania zgłoszone do ISKEP na Dolnym Śląsku (stan na 22 marca 2004 r.)

Działanie/priorytet ZPORR	Budżet (w mln euro)	Wnioskowana dotacja (w mln euro)	Liczba projektów w bazie	Rankingowane (ocena 1, 2 i 3) ^{a)}	Ranking 1		Ranking 2		
					liczba projektów	wartość dotacji (w mln euro)	liczba projektów	wartość dotacji (w mln euro)	
Działanie 1.1. Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	68,00	233,80	62	34	15	63,62	18	101,09	
Działanie 1.2. Infrastruktura ochrony środowiska	33,06	143,16	77	35	9	10,7	22	67,9	
Działanie 1.3. Regionalna infrastruktura badawczo-edukacyjna	12,00	68,67	34	17	1	7,13	14	37,46	
Działanie 1.4. Zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego	10,00	50,89	39	15	4	7,86	8	16,91	
Działanie 1.5. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	4,76	14,84	22	6	1	1,78	5	4,89	
Priorytet 1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmożeniu konkurencyjności regionów	127,82	511,36	234	107	30	94,09	67	228,25	
Priorytet 2. Wzmocnienie zasobów ludzkich w regionach	33,52								
		Priorytet 2 jest finansowany wyłącznie przez Europejski Fundusz Społeczny. W związku z tym projekty dotychczas priorytetu 2 nie są zgłaszane do bazy ISEKP, obejmującej Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego							
Działanie 2.6. Rozwój turystyki ^{b)}	0	9,71	19	1	0		1	1,54	
Działanie 3.1. Infrastruktura lokalna ^{c)}	0	95,5	140	36	5	3,33	26	27,20	
Działanie 3.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych ^{c)}	0	8,70	9	2	0		2	4,30	
Priorytet 3. Rozwój lokalny ^{c)}	60,30	103,75	149	38	5	3,33	28	31,50	
Nie spreyczowano priorytetu ani działania		0,14	9						
Razem	223,64	624,98	411	146	35	97,42	96	261,29	

a) W ramach projektów ocenianych przez UMWD 14 zadań otrzymano ocenę 3.

b) Po zmianie ZPORR wynikającej z renegotiacji programu operacyjnego z Komisją Europejską zlikwidowano działanie 2.6. Rozwój turystyki, jednak w dalszym ciągu funkcjonuje ono w prowadzonej przez MGPIPS bazie ISEKP. Zadania zgłoszone do tego działania mogą zostać przeniesione przez beneficjentów do działań 1.4 oraz 3.1 i 3.2, po aktualizacji bazy przez MGPIPS.

c) Po zmianie ZPORR wynikającej z renegotiacji programu operacyjnego z Komisją Europejską znaczne modyfikacji uległy działania 3.1 Infrastruktura lokalna oraz 3.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Działania te jednak w dalszym ciągu funkcjonują w prowadzonej przez MGPIPS bazie ISEKP. Zadania zgłoszone do tych działań mogą zostać przeniesione przez beneficjentów do nowych działań priorytetu 3. Rozwój lokalny, po aktualizacji bazy przez MGPIPS.

Źródło: [Przygotowanie... 2004, s. 18-19].

Wspólnie z Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej uruchomiono specjalną bazę danych (internetowy system ewidencji kart projektów), do której można zgłaszać propozycje przedsięwzięć inwestycyjnych. Jej obsługą zajmuje się wspomniany już Wydział Funduszy Europejskich i Polityki Regionalnej. Pracownicy tego wydziału na bieżąco udzielają porad zainteresowanym zgłoszeniem projektu i wstępnie oceniają zgłoszone projekty pod względem formalnym i merytorycznym oraz informują o występujących w nich błędach. Według danych ze stycznia 2004 r. w województwie dolnośląskim zgłoszono 374 projekty. Pod tym względem zajmowało ono piątą pozycję w kraju. Na pierwszym miejscu było województwo wielkopolskie – z 1200 projektami, a na drugim mazowieckie – z 700 projektami. Do 22 marca 2004 r. liczba projektów w ISEKP na Dolnym Śląsku wzrosła do 411 (zob. tab. 4). Zdecydowana większość zgłoszonych projektów na Dolnym Śląsku zawiera jednak usterki merytoryczne i formalne i wymaga uzupełnienia. Zbyt wolno przebiega proces ich rankingowania. W sumie jednak podejmowane działania pozwalają na umiarkowany optymizm co do wykorzystania funduszy unijnych. Trzeba dodać, że władze samorządowe województwa mają duże doświadczenie związane z funduszami Phare, co również będzie przydatne w tym przypadku.

5. Podsumowanie

Z przeprowadzonych badań wynika, że zdolność do absorpcji funduszy unijnych w regionie zależy od poziomu gospodarowania, różnorodności branż, dużej liczby firm z udziałem kapitału zagranicznego, dobrze rozwiniętej infrastruktury, bliskości granic, proeuropejskiego nastawienia ludności, wysokiej aktywności gospodarczej i społecznej, dużej liczby osób z wyższym wykształceniem, dobrze wyszkolonych kadr administracyjnych i samorządowych i wysokiej ich aktywności itd. Województwo dolnośląskie pod tymi względami sytuuje się w czołówce krajowej. Niewątpliwie występują tu, tak jak i w innych województwach, bariery i opóźnienia w przygotowaniach do absorpcji funduszy. Należy zaliczyć do nich zbyt małą liczbę kompetentnych urzędników, niski poziom realizowanych szkoleń, słaby przepływ informacji, małą aktywność urzędników wszystkich szczebli i słabe pobudzanie aktywności w ramach struktur hierarchicznych administracji samorządowej i państwowej, opóźnienia przygotowań projektów dotyczących rozwoju zasobów ludzkich w Wojewódzkim Urzędzie Pracy, koncentrację na funduszach „twardych” z pominięciem miękkich i sektorowych programów operacyjnych, brak umiejętności identyfikacji i przygotowania projektów, brak środków na opracowanie projektu, wkład własny, prefinansowanie oraz wiedzę i umiejętności ich pozyskania.

Obecny stan przygotowań województwa dolnośląskiego do absorpcji funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oceniam na 75%. Oznacza to, że w tym przypadku nie grozi nam, że będziemy płatnikiem netto do budżetu Unii. Z wyliczeń

wynika, że taka sytuacja miałaby miejsce, gdyby fundusze unijne wykorzystano w wysokości poniżej 49%. Doświadczenie innych krajów wykazuje, że jedynie Irlandia wykorzystwała je w 100%, a np. Włochy w pierwszym okresie ze środków przyznanych na pomoc dla zacofanego Południa (Mezzogiorno) zdołały zainwestować jedynie kilkanaście procent. Sytuacja może jednak się zmienić, gdy świadomość zagrożeń zwiększy aktywność w regionie dolnośląskim i umożliwi stopień większy absorpcji aniżeli przewidywany obecnie.

Literatura

Moys R., *Principal Administrator of the Directorate General XVI for Regional Policy of the Commission of European Union*, cyt. za L. Ciamaga i in., *Unia Europejska*, PWN, Warszawa 2000.

Proces integracji ekonomicznej Polski z Unią Europejską, red. Z.W. Puślicki, Wyd. UAM, Poznań 2001.

Przygotowanie Dolnego Śląska do wykorzystania funduszy europejskich. Urząd Marszałkowski we Wrocławiu, Wrocław 2004.

PREPARATION OF LOWER SILESIA TO USE STRUCTURAL FUNDS OF THE EUROPEAN UNION

Summary

The principal rule of European Union's activity is a drive a sustainable development. The instruments of realization of the politics are mainly the Structural and Cohesion Funds. Poland will receive from these funds at the time of 2004-2006 about 11,5 milliard euro. Above 3 milliard euro can be used by the provinces themselves for their individual forgets. The author of the work evaluates that Lower Silesia is well prepared for use of the means.